

Johann Friedrich Schomer

**De Commodis Et Incommodis Ex Venatione Sperandis Programma Quo Ad Ill
Orationes Solennes De Venatione A Totidem Lycei Wismariensis Alumnis A. D.
VIII. Id. Novembr. A. R. S. M DCC XXXII. ... Observanter Invitat**

Wismariæ: Typis Zanderianis, [1732]

<https://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn1836328761>

Druck Freier Zugang

Stadtschule zu Wismar.

Programme. 1731. 1732.

Mkl h

2020
(1731)

1896. E

ZfB ME
05. Aug. 1999

entsäuert

Mull. h.
2020
(1731)

COMMUNIS ET IN-
COMMUNIS EX VENA-
TIONE SPERANDIS
PROGRAMMA
QUO
AD III ORATIONES SOLENNES
DE
VENATIONE

A TOTIDEM LYCEI WISMARIENSIS ALUMNIS
A. D. VIII. ID. NOVEMBR. A. R. S.

MDCCXXII.

EX LEGATO

B. SAMUELIS PETERSENI,

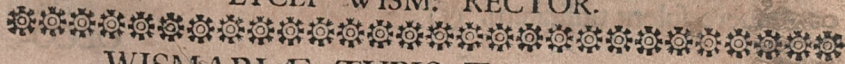
HABENDAS

MÆCENATES PATRONOS
FAUTORES ET LITERARUM
AMANTES O. O. H.

OBSERVANTER INVITAT

M. JO:FRID:SCHOMERUS

LYCEI WISM: RECTOR.

WISMARÆ, TYPIS ZANDERIANIS.

* * * * * *

Magnam imo maximam existimari venationis jucunditatem, vel ex eo satis colligi potest, quoniam non cives solum & Nobiles, sed etiam terrarum Principes, potentissimi Reges, & augustissimi Imperatores vehementi hoc corporis exercitio, mirum in modum delectati fuerunt & quotidie adhuc delectantur. Ex quibus ALBERTUS Imperator dixisse fertur: *Se quavis alia voluptate carere posse, venatione autem abstinere omnino nequire.* Et hic venandi mos non nostra demum ætate invaluit, sed statim post repurgatum cœlestium aquarum inundationibus orbem, à Nimrodo cœptus, inde usque continuatus, & à majoribus ad nos transmisus. Licet vero cruentum videatur hoc venationis exercitium, semper tamen reperti sunt qui ejus licentiam ex fundamentis Sacrarum literarum, Juris Naturæ, Gentium ac Civilis, demonstratam dederunt, simul etiam, multiplicem illius usum & utilitatem Magnatibus vehementer commendarunt.

Constat quippe, ex revelato Supremi Numinis verbo, Dominium in creaturas ratione destitutas, primis nostris Parentibus divinitus concessum, (a) mox etiam, conservatis in divina nave mortalibus, repetitum & confirmatum. (b) Hujus imperii & potestatis concessio, sine illius usu & exercitatione nulla esset, exerceri autem sine venatione plane non, saltem commode non potest. Accedit, quod unicus ille ac supremus universi generis humani Legislator Deus ipse, venationis leges mortalibus per Mozen scripsit, (c) et Patrum primi ævi Principes, quos Patriarchas vulgo appellare solemus, filiis suis venationis exercitium, non indulerunt solum, sed et perspicuis verbis illud exercere jusserunt, (d) quorum exemplum deinde SALOMON (e) et alii Judæorum Reges imitati.

Enumeratis modo, quibus venandi jus & potestas stabilitur, rationibus, jungunt alii varia quæ ex eadem promanare dicuntur commoda. Sunt vero ea non unius generis, sed quadruplicem ejus constituere solent utilitatem. (f)

OECO-

OECONOMICAM. Cum Principum & aulicorum, interdum & reliquorum civium mensâ, venatione cervorum, aprorum, caprearum, leporum & volucrum instruitur. Urforum, luporum, vulpium aliarumque ferarum corio & pellibus teguntur & vestiuntur homines, aut adipem earum quemadmodum & avium reliquarum, quas comedere nefas putant mortales, ad varios usus medicos pariter ac domesticos adhibent. Quo etiam referendum, commodum privativum seu negativum, quod sublata, quam bellua afferre poterat, noxa vel molestia, homini obtingit, etiamsi ad nihil amplius, prosit cadaver. Siquidem nimia ferarum quoque bestiarum copia, nisi è medio tolleretur, non solum hominibus & animalibus domesticis, victum præreptura esset, sed etiam universam tandem terram sic impletura, ut difficillima, ne dicam periculosa, hominibus foret habitatio. (g)

PHYSICAM. Perhibent enim, levem deambulationem ventriculo, equitationem capiti salutarem, venationem utrumque præstare, curas lavare, illudque exercitium bonam corporis valetudinem non conservare solum, sed etiam corpus vegetum atque robustius reddere. Unde factum, ut quam plurimi venationis studio dediti, aliis melius viderint & audierint, minus consenserint. **CAROLUM M.** Romanorum Imperatorem, eam ob causam venationis exercitium, ut rem saluberrimam, in senectute sua dilexisse & septuagenario majorem evasisse. Sic **FERDINANDUM I. R. J.** venationi interdum operæ aliquid, non tam delectationis causâ, quam valetudinis tribuisse accepimus. (h)

ETHICAM. Quia ex illorum sententia homo venationibus temperantior redditur, & sapientia instruitur. Quod ut probent, provocant ad **JUGURTHÆ** exemplum, qui, **SALUSTIO** teste (i) statim initio ætatis non se luxui neque inertiae corruptendum dedit, sed uti mos gentis illius est, varia corporis exercitia coluit, pleraque tempora in venando transegit. Et ad **PLINII** testimonium (k), quo iudice, solitudo & silentium, quod venationi datur, magna cogitationis eruditæ incitamenta existimantur.

BELLICAM. Belli quippe & præliorum præludia exhibere creditur venatio, ob egregiam quæ inter utrumque intercedit similitudinem. Siquidem non cujusvis est lustrare saltus, excutere feras cubilibus, sævo Leoni occurrere, Apro spumanti obviam procedere, impedita montium juga superare, invias rupes ac prærupta saxa transire, valles percurrere, densissima virgulta perreptare, cervos sternere, urfos & lupos venabulis excipere, damas & lepores fatigare. Hæc & similia qui peragit, heroicæ indolis indicia edidisse dicitur. Unde nullum studium est, quo impensius Principes delectantur, quam venatione. Hinc & XENOPHON (1) venationis exercitium, labori militari plurimum simile, quin ipsius bellicæ prudentiæ præludium esse, non affirmat solum, sed simul illos, qui ad bellum adsuæfaciendi sunt, primis statim annis venationibus exercendos esse contendit. Cui hac in re calculum addit, egregius ille honesti & decori Magister CICERO: (m) *Jam vero, scribens, immanes & feras belluas nanciscimur venando, & ut vescamur iis, & ut exercæamur ad similitudinem bellicæ disciplinæ.*

Egregia sane, quæ huc dum allata, venationis commoda, quod si vero ad varia, quæ venationem comitari solent incommoda, simul respicere, aut ad tragicos casus, ex venatione ortos, mentis aciem dirigere voluerimus, vereor, ne graviora, certe non minora occurrant. Quanquam enim inter heroica & regia studia merito reputatur venatio, quippe quam virile exercitium vocabat Imperator ALBERTUS. Et quanquam olim hæc experientia juventutis, hæc voluptas fuerit, & his artibus futuri Duces imbuti, certare cum fugacibus feris cursu, cum audacibus robore, cum callidis astu; In eo tamen exercitio, etiam olim sapius peccavere, & excedunt adhuc, Principes. Quam multi enim hodie inveniuntur, quibus magnificum videtur, nihil spirare aliud nisi venationes, crepare eas interdum, somniare noctu, venationibus indormire, cum venationibus evigilare, feras ac venationes jactare, chartis illinere, parietibus suffigere, saxis insculpere, inter feras & ferarum lustra vivere, inter feras seu vivas, seu pictas, seu fictas mori, & si quid neglectum, statim succensere, ad exempla LUDOVICI-

DOVICI XI Gallorum Regis, & JACOBI I Magnæ Britannia Moderatoris, qui non alicui irati raro à venatione fuerunt reverfi. (n) Talia si ex nimio venandi studio metuenda, venationem plurima secum vehere incommoda, quis non videt?

Age dispiciamus quædam venationis incommoda & detrimenta, & quidem.

OECONOMICA. Cum venationem exercens, nimio illius studio, equos ad venandum numero plures alit, in canes venaticos, eorumque stationes, septa, cubilia, in plagas ac retia, in venatores eorumque ministros, sumtus facit immodicos. Cum quod multis populis sufficere in annonam poterat, unum nemus devorat, quod multa millia hominum pascere poterat, unum stabulum absumit. Cum ob nimiam ferarum copiam, deseruntur villæ, relinquuntur inculta jugera, pagi in exilium aguntur, oppidis ac civitatibus alimenta detrahuntur, aut servitiis novis misera agricolârum turba adeo debilitatur, ut Spiritum agre trahant. Si Princeps vel Dominus, ad exemplum ALPHONSI IV. Lusitanorum Regis, venationi eum in modum incumbit, ut res imperii plane negligat, quem Consiliarius quidam, ad saniora eum redigere cupiens, candide quidem, & ex rei veritate, sed libere nimis, his allocutus dicitur verbis: SIRE, souffrez s' il Vous plait, que votre Etat s'explique par moi, & que je m'explique enfin pour lui. Souvenez Vous, de ce que Vous êtes, de ce que nous sommes, que ce n' est pas comme à un chasseur, mais comme à un Roy, que nous devons l'obeissance que nous Vous rendons; que Vous ne ferez pas responsable devans Dieu, de Cerfs & des Sangliers, que Vous avez pris, mais de la maniere que Vous avez gouverné vos Peuples, qui sacrifient tous les jours, leurs biens, ou leurs vies pour vôtre intérêt & pour votre gloire. Corrigez Vous, Sire, & regnez en Roy; si Vous ne le faites, on est resolu & obligé meme d'en chercher un autre.

PHYSICA damna numero plurima adduci possent, siquidem plena sunt literarum monumenta, pleni gentium annales, exemplorum, qui venando amisam optimam valetudinem doluerunt. Invenies ibi multorum cervices in persequendo lepore fractos,

vertices in quercu tollitos, furas aprugno dente scissas & laceratas, quin ipsa illa amissa. Ex infinita segete pauca sufficiant exempla. THEODOSII II. Imperatoris, WENCESLAI I. Bohemae Regis & PHILIPPI Patris CAROLI V. R. J. Quorum, Ille, cum in venatione se exerceret, equo delapsus, afflictus, inque lectica domum relatus, contraxit ex luxatione vertebrarum morbum, quo paulo post Constantinopoli diem obiit supremum (p) Iste in venatione primo alterum oculum amisit, unde luscus à scriptoribus appellatus, & iterum, dum intempestive venaretur, morbum ultimum contraxit. (q) Hic vero, secundum nonnullos pilæ lusu, secundum alios venationis aestu, ita incaluit, ut nullo videretur restingui potu posse, quo factum, ut jecore incenso, pulmones obruisse, sectionis medicæ indicio fuerit deprehensum.

ETHICA detrimenta ex venatione orta, pariter occurrunt non pauca, eorum scilicet, qui insectando & trucidando feras feriores ipsi assumsere mores, NIMRODUS, quem sacra pagina primum venatorem appellat, à ferarum sanguinolentis agitationibus & cæde, ad hominum jugulationem, tyrannidem & communis libertatis oppressionem, se contulit. Ipse JUGURTHA, cujus supra mentio facta, eodem SVETONIO (r) teste, sævitia aduersus amicos & cognatos suos grassatus est. ADHERBALEM excruciatum necavit, dein omnes puberes Numidas, atque negotiatores promiscue interfecit. GALEATIUS SFORTIA, & BARNABAS Vice-Comes Mediolanensis, ex acerbiorè vindicta transgressionis legum venaticarum, in sævitia opinionem incurrerunt. Dum ille agrestem, qui leporem contra edictum occiderat, cum pelle & ossibus mandere & vorare coegit, ex quo illi misere pereundum fuit. (s) Hic autem, integram aliquando familiam, quæ aprum occisum, sale conditum comederat, suspensio punire non est veritus. (t)

Ad BELLICA denique venationis incommoda, non immerito referuntur damna & vulnera hominibus à feris illata. Cujusmodi evenit Imperatori BASILIO MACEDONI, qui in venatione ingentem percussurus cervum, zonam mirabili casu ramis cornuum ejus implicat, itaque raptatus confestim periisset, nisi aliquis comitum, dissecta ense zona, Imperatorem periculo exemisset, non multo post tamen

tamen in uerfis ex vulnere intestinis, cum cruciata interiit. (u) THEU-
TEBERTUS, DIETERICI filius, Rex Lotharingæ, cum Anno
MDLI. in venatione bubulum offenderet, & ad illius impetum vi-
tandum, post arborem lateret, bubalus tanto impetu in arborem
incurrit; ut ingens ramus fractus, decidens, Regem humi prostra-
tum graviter vulneraret, ita, ut eodem die ipsi moriendum fuerit. (x)

Unius plagulae limites plura hujus generis exempla prohibent,
alias ex veteribus producerem ADRASTUM, qui in venatione
aprum occisurus, ATYN, CROESI Lydorum Regis filium, jaculo
transfixit. (y) Dicerem Augustissimam Domum Austriacam, ab istius-
modi calamitatibus, quæ venationem comitari solent, non fuisse
immunem; sed veteris Adraasti jaculum in ERNESTO, eodem fe-
rè fato ac casu fuisse repetitum. Siquidem ERNESTUS, ex vete-
ri Marchionum Austriæ familia oriundus, Sveviæ Dux, anno mille-
simo decimo quarto, à Comite suo ALBERO, cum Pentecostes die
venationem exerceret, percussus. Cum enim Comes Principis Al-
berus in aprum forte telum direxisset, ictus aberrans, Marchionem
sustulit (z). Taceo MAXIMILIANUM I. Imperatorem venando
Rupicapras & Ibices, in summum vitæ discrimen sæpius adductum,
MARIAM Burgundicam, charissimam ipsius conjugem, cum inse-
quendo feras equo decidisset, ob gravius acceptum vulnus, abor-
tum fecisse, mox eodem ex vulnere periisse.

Utrum hæc, & alia plura, ex venatione mala, necessario, an
vero contingenter tantum, ex dubio hocce corporis exercitio
fluant, inquirere & demonstrare, nec juvat, nec angustii intra
quos subsistendum est, termini permittunt, potius ad id converten-
dus est stylus, cujus gratia arreptus. Accepimus ex publicis rela-
tionibus, Augustissimum Imperatorem CAROLUM VI. hodie
regnantem, Principem justissimum, clementissimum, mitissimum,
quem si alterum TITUM appellaverimus, non errabimus, cum su-
periore ætate, intra Bohemiæ fines, venando se exerceret, infeli-
cissimo casu, Adraasti jaculum emisisse. Cervum etenim percus-
surus, eodem globulo, quo cervum trajecit, Amicum suum, et inti-
mioris admisionis Ministrum, Ducem de SCHWARTZENBERG
ita vulneravit, ut altero die animam efflaverit. Qvi casus, nobis
de

de Orationum argumento cogitantibus, occasionem præbuit, de dubia venationis alea quædam meditandi. Negotium, inter tres juvenes dispersitum, qui in eo ingenium, memoriam et facundiam exercuere, Ex quibus

I. MARCUS ANTONIUS RUETZ, *Wismar Megap.* aget de eo quod pulchrum est in venatione.

II. MATTHIAS LAURENTIUS HAFEMEISTER, *Kleina Megap.* Venationis usum, commoda et jucunditatem prædicabit.

III. JO. MATTHIAS HINTZE, *Wismar Megap.* Damna et indignitatem venationis contemplanda proponet.

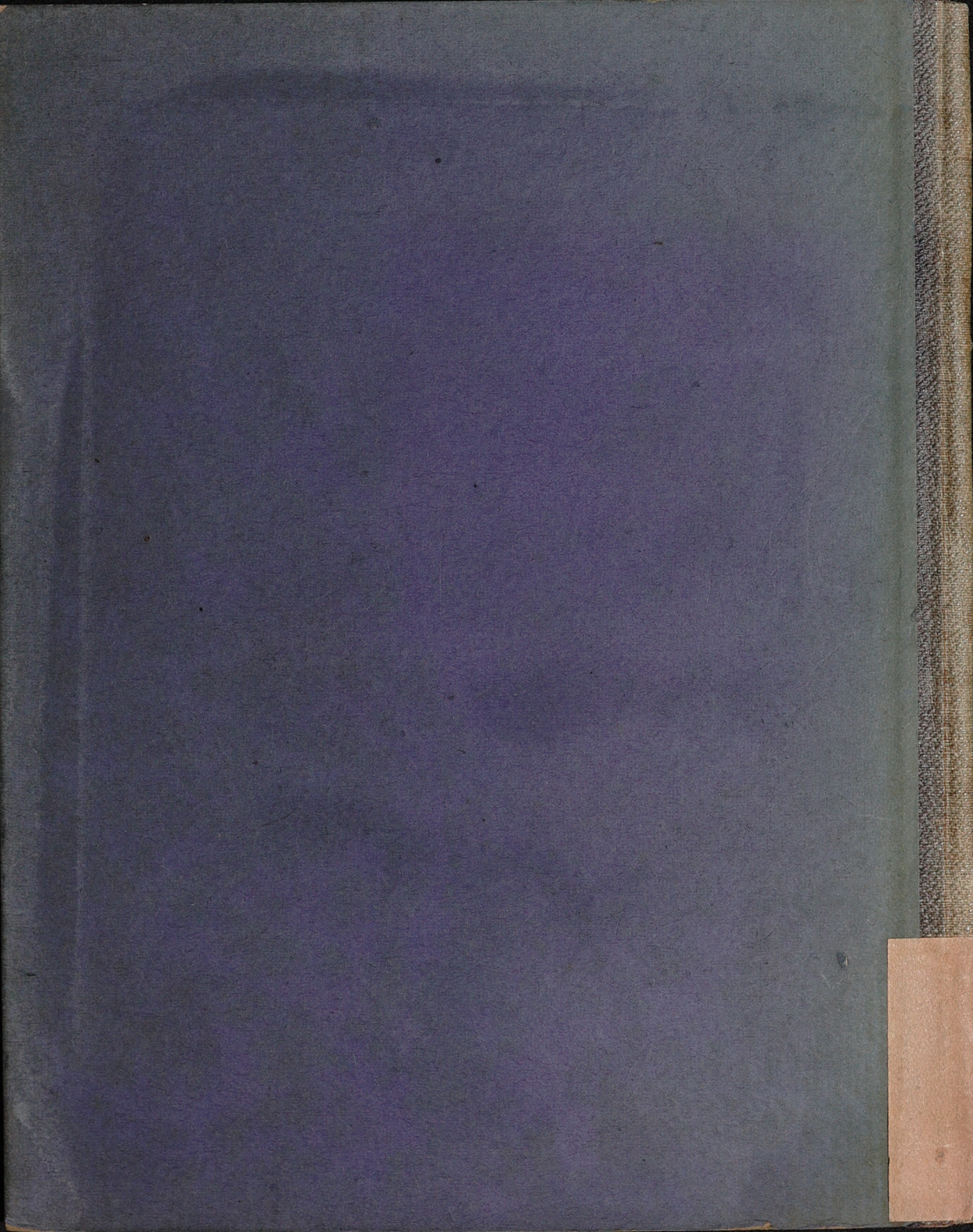
Hi nunc maximæ spei juvenes, et optimorum Parentum Filii minime degeneres, craftino die cathedram conscendent Scholasticam.

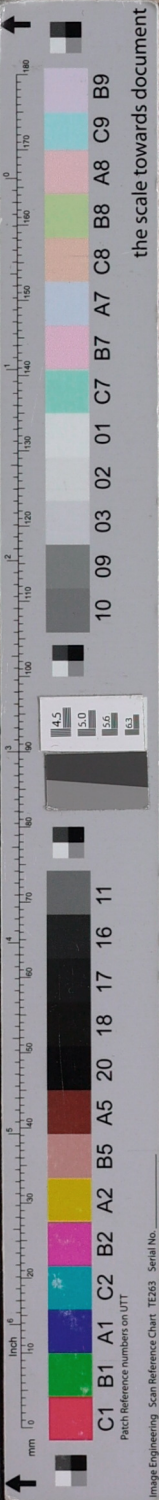
Ad eos itaque benevolè audiendos, ut DOMINI MAECENATES, PATRONI, FAUTORES et Literarum Amantes O. O. H. craftina luce, paulo ante horam X. frequentes confluere velint, meo et eorum nomine etiam atque etiam rogo.

- (a) *Gen. I. 26.* (b) *Gen. IX. 2.* (c) *Levit. XVII. 13.* (d) *Gen. XXVII. 3. 4.* (e) *1 Reg. IV. 23.* (f) *Videfis MATHIÆ Theatr. Hist. Præf. p. m. 18.* (g) *Conf. Dn. Prof. HASSEN Synopf. Scient. de Prud. Moral. Introd. in Jus N. p. m. 508.* (h) *REINHARD. Theatr. Prud. Eleg. L. I. C. X. 16. (90) p. m. 499.* (i) *de Bell. Jug. p. m. 213 seq.* (k) *Epist. L. I. Ep. 6. it: L. IX. Ep. 10.* (l) *in Cyrop. L. I. (m) Lib. II. de Nat. Deor. (n) REINHARD. l. c. p. 498.* (o) *CHEVRÆANA Part. II. fol. 286. seq.* (p) *Cluver. Epit. Hist. p. m. 363. it. MATHIÆ Theatr. Hist. p. m. 733.* (q) *REINH. l. c. L. I. C. IV. p. m. 257. (r) l. c. p. m. 257. (s) Anton. Mar. Gratian de Casib. Viror. illustr. fol. 51. (t) Paul. Jovius Elogior. Lib. II. fol. 58. (u) Cluver. l. c. p. m. 431. (x) Gottfriedi Histor. Chronic. V. Th. p. m. 418. (y) Idem 1 Th. p. m. 74. (z) *Conr. a Lichtenaw-Abbat. Ursperg. Chron. p. 214. it. Hübn. Hist. P. V. Lib. III. p. m. 465.**

⌘) o (⌘

LBMV Schwerin 33

33\$000818887

AM. Cum Principum & aulicorum, in-
civium mensa, venatione cervorum, apro-
rum & volucrum instruitur. Urforum,
iarumque ferarum corio & pellibus tegun-
tines, aut adipem earum quemadmodum
quas comedere nefas putant mortales, ad-
riter ac domesticos adhibent. Quo etiam
modum privativum seu negativum, quod
afferre poterat, noxa vel molestia, ho-
i ad nihil amplius, proficit cadaver. Siqui-
oque bestiarum copia, nisi e medio tolle-
minibus & animalibus domesticis, victum
etiam universam tandem terram sic imple-
ne dicam periculosa, hominibus foret ha-
erhibent enim, levem deambulationem
em capiti salutarem, venationem utrum-
vare, illudque exercitium bonam corpo-
onservare solum, sed etiam corpus vege-
eddere. Unde factum, ut quam plurimi
i, aliis melius viderint & audierint, minus
LUM M. Romanorum Imperatorem, eam
exercitium, ut rem saluberrimam, in se-
eptuagenario majorem evasisse. Sic FER-
venationi interdum operæ aliquid, non
, quam valetudinis tribuisse accepimus. (h)
ia ex illorum sententia homo venationi-
tur, & sapientia instruitur. Quod ut pro-
GUR THÆ exemplum, qui, SALUSTIO
tatis non se luxui neque inertiae corrup-
mos gentis illius est, varia corporis exer-
tempora in venando transegit. Et ad
, quo iudice, solitudo & silentium, quod
a cogitationis eruditæ incitamenta existi-

A 2

BELLI-